

Brusel 28. května 2021
(OR. en)

9032/21

ENV 331
CLIMA 119
IND 141
CHIMIE 59
TRANS 319
AGRI 232
ENER 198
SAN 315
COMPET 386
ECOFIN 468
CONSOM 123
MARE 17
RELEX 463

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Cesta ke zdravé planetě pro všechny – Akční plán EU: „Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy“

1. Dne 12. května přijala Komise výše uvedené sdělení s názvem Cesta ke zdravé planetě pro všechny – Akční plán EU: „Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy“ jako jeden z klíčových cílů Zelené dohody pro Evropu.
2. Komise ve svém sdělení stanoví nový zastřešující rámec pro opatření přijatá EU v boji proti znečištění. Na základě devíti stěžejních iniciativ a dalších opatření, včetně legislativních návrhů, je toto sdělení vodítkem k tomu, jak problematiku prevence znečišťování začlenit do všech příslušných politik EU, aby se posílilo provádění příslušných právních předpisů EU a zjistily se případné nedostatky. Aby se EU přiblížila svému cíli, jímž je zdravá planeta pro všechny do roku 2050, stanoví tento akční plán klíčové cíle pro rok 2030 jakožto ukazatele měření pokroku dosaženého při snižování znečištění u zdroje, a to na základě stávajících

právních předpisů a iniciativ týkajících se znečištění ovzduší a znečištění hlukem, biologické rozmanitosti, pesticidů, mikroplastů a odpadu.

3. Akční plán EU je podpořen dvěma pracovními dokumenty útvarů Komise s názvem „*Towards a monitoring and outlook framework for the zero pollution ambition*“ (Směrem k rámci pro monitorování a výhled v zájmu dosažení cíle nulového znečištění) a „*Digital Solutions for Zero Pollution*“ (Digitální řešení pro nulové znečištění).
 4. Dne 21. května 2021 předložila Komise akční plán Pracovní skupině pro životní prostředí a zodpověděla úvodní dotazy.
 5. Jako vodítko pro výměnu názorů na nadcházejícím zasedání Rady pro životní prostředí, jež se koná dne 10. června 2021, naleznou delegace v příloze podkladový dokument předsednictví obsahující tři otázky, které pomohou strukturovat rozpravu.
 6. Výbor stálých zástupců se vyzývá, aby vzal podkladový dokument vypracovaný předsednictvím na vědomí a postoupil jej Radě pro účely výměny názorů dne 10. června 2021.
-

**Zasedání Rady pro životní prostředí,
10. června 2021**

– výměna názorů –

***Cesta ke zdravé planetě pro všechny
Akční plán EU: „Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy“***

Podkladový dokument předsednictví s otázkami pro ministry

Od roku 2019 došlo na základě Zelené dohody pro Evropu¹ k zavedení různých politik a opatření s cílem dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality a zároveň podpořit synergie mezi různými odvětvími. V reakci na trvalé hrozby, jimž jsou vystaveni lidé, zvířata a ekosystémy, vyzývá Zelená dohoda pro Evropu k tomu, „aby EU mimo jiné lépe monitorovala znečištění ovzduší, vod, půdy a spotřebních výrobků, podávala o něm zprávy, předcházela jeho vzniku a napravovala stávající situaci“².

Ambice, priority a cíle

Sdělení s názvem Cesta ke zdravé planetě pro všechny – Akční plán EU: „Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy“³, přijaté Evropskou komisí dne 12. května 2021, je posledním článkem tohoto souboru nových strategií a politik, jenž nastiňuje vizi životního prostředí bez toxických látek v EU a integrovaným přístupem propojuje veškeré probíhající a plánované úsilí se zvláštním důrazem na prevenci znečištění. Za tímto účelem je nastavena účinnější „hierarchie nulového znečištění“ s přihlédnutím k zásadám zakotveným ve Smlouvě, zejména k zásadě předběžné opatrnosti, zásadě preventivních opatření a zásadám, podle nichž by poškození životního prostředí mělo být napravováno v první řadě u zdroje a platit by měl znečišťovatel.

¹ Dokument COM(2019) 640.

² Dokument COM(2021) 400, s. 1.

³ *Tamtéž.*

Na vrcholu obrácené pyramidy opatření se nachází prevence, neboť znečištění by se mělo vždy předcházet u zdroje, a pouze pokud to není možné, by mělo být minimalizováno. Za tímto účelem je nezbytné se zaměřit na způsob, jakým jsou výrobky a služby navrhovány, vyráběny, dodávány, prováděny nebo používány a likvidovány. A pokud už ke znečištění dojde, mělo by se napravit – a s tím související škody by měly být kompenzovány.

Ambice v oblasti nulového znečištění jsou průřezovým cílem, který přispívá k Agendě pro udržitelný rozvoj 2030 přijaté OSN a doplňuje cíl dosažení klimatické neutrality do roku 2050 v součinnosti s cíli čistého a oběhového hospodářství a obnovy biologické rozmanitosti.

Hlavním cílem tohoto akčního plánu je podpořit zahrnutí prevence znečištění do všech příslušných politik EU, a dosáhnout tak účinné a přiměřené maximalizace synergií, jakož i posílit provádění a zjištění možných nedostatků nebo kompromisů. Na podporu opatření stanoví plán pro rok 2030 šest cílů zaměřených např. na znečištění ovzduší a znečištění hlukem či chemické pesticidy, mikroplasty a vznik odpadů.

Tyto cíle doprovází soubor opatření, která mají být v letech 2021 až 2024 uskutečněna a spolu s devíti stěžejními iniciativami, jež jsou uvedeny v textu, jsou navrženy tak, aby doplňovaly řadu dalších iniciativ a nástrojů v rámci Zelené dohody pro Evropu, a přispěly tím ke zlepšení našeho zdraví a pohody, k zachování ekosystémů a dosažení cíle nulového znečištění z výroby a spotřeby. Většina cílů je spojena s hodnoceními a revizemi právních předpisů, jejichž účelem je zlepšit provádění a prosazování právních nástrojů týkajících se zejména hluku, vody, kvality ovzduší a půdy.

Aby se transformace směřující k nulovému znečištění mohla uskutečnit, stanoví akční plán opatření, jež zajistí přísnější provádění a prosazování předpisů s cílem posílit činnost v celé společnosti, podpořit celosvětové změny a sledovat pokrok, jakož i předvídat trendy a začleňovat agendu nulového znečištění.

Zlepšení zdraví a pohody

Cílem sdělení je především snížit nerovnosti v oblasti zdraví prostřednictvím nulového znečištění a podpořit opatření ve městech. Za tímto účelem sdělení navrhuje posílit spolupráci mezi různými odvětvími na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni. Sociální rozměr akčního plánu se zaměřuje na politiky v odvětví zdravotnictví, například prostřednictvím plánu boje proti rakovině, a na jeho interakci s právními předpisy v oblasti životního prostředí, jako jsou probíhající a připravované revize směrnic o kvalitě ovzduší, o pitné vodě, o vodách ke koupání a o čištění městských odpadních vod, jakož i strategie v oblasti chemických látek. Pro snižování nerovností má zásadní význam územní plánování, a tudíž změny v rámci Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu, iniciativy „renovační vlna“, misí programu Horizont Evropa a iniciativy Nový evropský Bauhaus mohou smysluplně přispívat k plnění cílů nulového znečištění, a to do té míry, do jaké inspirují k přijetí opatření na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, mimo jiné s ohledem na vlastní účel uvedených nástrojů, tj. přispět ke snížení znečištění u zdroje.

Žijeme v mezích možností naší planety

Naše ekosystémy se v průběhu let dostaly vlivem znečištění pod obrovský tlak, což ohrožuje biologickou rozmanitost. Akční plán stanoví jasná opatření přímo související s životním prostředím a zdůrazňuje, jaký význam mají budoucí právně závazné cíle EU týkající se obnovy přírody v rámci strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti, jakož i připravovaná strategie EU pro půdu.

V souvislosti s nulovým znečištěním je také nezbytný regionální přístup, přičemž zásadní úlohu budou opět hrát synergie se stávajícími regulačními rámci na ochranu ovzduší, sladkých vod, moří a oceánů, jako je směrnice o národních závazcích ke snížení emisí, rámcová směrnice o vodě a rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí či strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“.

Na cestě k nulovému znečištění z výroby a spotřeby

Způsob, jakým vyrábíme a spotřebováváme, je jednou z priorit v rámci Zelené dohody pro Evropu, přičemž akční plán se zabývá rovněž průmyslovým a hospodářským rozměrem cesty k nulovému znečištění. Aby se uvedeného cíle dosáhlo, je zapotřebí zaujmout k hospodářství oběhový a ekologický přístup, přičemž jeden aspekt tohoto přístupu spočívá v usnadnění možností nulového znečištění, a to zavedením a zlepšováním stávajících rámců, jako je environmentální stopa výrobků, akční plán pro oběhové hospodářství, směrnice o průmyslových emisích a ekoznačka EU, a prováděním připravovaných iniciativ, jako je iniciativa Zelená prohlášení (*Green Claims*) a revize směrnice o zdanění energie.

Vytvoření transformace nulového znečištění společnými silami

Akční plán sleduje tři cíle – zlepšit lidské zdraví a pohodu, reagovat na potřebu žít v mezích naší planety a směřovat k nulovému znečištění z výroby a spotřeby – a zdůrazňuje značný počet nových a probíhajících iniciativ. Také vyzdvihuje význam koordinovaného plánování a provádění, aby se na cestě k dosažení cíle nulového znečištění zajistil setrvalý pokrok a současně se řešilo znečištění u zdroje. To přinese dlouhodobý užitek z hlediska životního prostředí nejsystémovějším a nejudržitelnějším způsobem, přičemž se zohlední nejnovější vědecké poznatky a normy, které v konečném důsledku zajistí zdraví našich občanů a ekosystémů. Úsilí o nulové znečištění může v rámci těchto iniciativ zároveň přispět k podpoře činnosti a posílení příležitostí.

Aby se umožnilo přísnější provádění a prosazování předpisů, akční plán uvádí několik opatření, jako je například vytvoření nových společných opatření k dodržování právních předpisů prováděných vnitrostátními orgány ve spolupráci s Evropskou sítí environmentálních agentur, inspektorů, auditorů, policie, státních zástupců a soudců; posílení spolupráce mezi orgány činnými v oblasti životního prostředí a dalšími donucovacími orgány s cílem navrhnout meziodvětvová opatření pro zajištění souladu na vnitrostátní a přeshraniční úrovni; posílení směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí; hodnocení a případná revize směrnice o odpovědnosti za životní prostředí; vypracování standardizovaných ustanovení o zajištění dodržování právních předpisů na evropské a mezinárodní úrovni; podpora vysoce rozvinutých technologií a posílení postavení občanské společnosti tak, aby mohla jednat jako strážce dodržování právních předpisů.

Na základě 8. programu pro životní prostředí vypracuje Komise integrovaný rámec pro monitorování a výhled v oblasti nulového znečištění, jehož prostřednictvím se budou analyzovat synergie, sledovat pokrok a podporovat integrovaná řešení a doporučení, přičemž první zpráva je plánována na rok 2022 a druhá na rok 2024. Aby toho bylo možné dosáhnout, bude zapotřebí zkonsolidovat stávající struktury, jako jsou unijní znalostní centra excelence pro nulové znečištění. Při shromažďování údajů pro tento nástroj pro monitorování a výhled budou hrát zásadní úlohu Evropská agentura pro životní prostředí, Společné výzkumné středisko a nedávno zřízené Evropské středisko pro sledování klimatu a zdraví.

Nová platforma zúčastněných stran pro nulové znečištění zřízená ve spolupráci s Výborem regionů bude sdružovat zúčastněné strany a odborníky z různých oblastí politik, aby mohla účinně začleňovat agendu nulového znečištění, pomáhat vybudovat spoluodpovědnost, prosazovat spolupráci a podporovat integrovaná řešení a opatření, která maximalizují synergie s dekarbonizací a úsilím o obnovu po pandemii COVID-19.

V souladu s akčním plánem a prostřednictvím iniciativ v rámci obchodních politik a dohod o volném obchodu bude EU na mezinárodní úrovni podporovat ambice v oblasti nulového znečištění a posílí provádění a prosazování kapitol těchto dohod týkajících se obchodu a udržitelného rozvoje.

Otázky navrhované pro účely výměny názorů, jež proběhne na zasedání Rady pro životní prostředí dne 10. června 2021:

- Jak členské státy hodnotí přístup, rozsah a úroveň ambicí akčního plánu pro nulové znečištění?
- Jak lze s ohledem na provázanost s několika strategiemi představenými v rámci Zelené dohody pro Evropu zvýšit účinek synergií?
- Která opatření týkající se provádění a prosazování předpisů stanovená v akčním plánu pro nulové znečištění považují členské státy za nejvýznamnější?